

BUDUĆNOST KOJA SE UDALJAVA

1.

Na prvoj fotografiji iz mog života – zamućenoj, sivoj – razaznaje se oblačak u bolno belom povoju. Majka tvrdi da sam to ja. Postoji nešto što i danas, pored svih mogućnosti foto-aparata, ne dozvoljava da se lica beba jasno vide na slikama. Ona uvek izmaknu negde, kao da imaju sjaj od kojeg se zraci odbijaju i razleću na sve strane. Sjaj čistog, neispisanog papira. Koža pripremljena da pamti.

Ne prepoznajem sebe na toj slici. Mogla sam da se rodim i u drugom telu – misao koja izaziva nelagodu i istovremeno fascinira.

Mogla sam da se rodim i u drugom telu, a da to opet budem ja.

2.

Na prvoj školskoj fotografiji, onoj sa đlačkom klupom u kojoj sedim u tamnoplavoj kcelji sa našivenom belom kragnom, levu podlakticu držim položenu preko bukvara, dok desnu – prema uputstvu fotografa – skrivam ispod stola, zato što je u gipsu. To mi je drugi gips u životu, prvi sam zaradila u četvrtoj godini, zbog razvezane pertle. Za drugi sam se popela na rošue koje su prebrzo krenule napred. Tada još nisam vladala svojim telom – tek sam se navikavala na njega. Telo se prilagođavalo duhu, trčalo za njim, priklanjalno mu se, služilo mu. Mora da je postojao bar jedan trenutak u kojem ga je i pristiglo, uspostavilo savršen sklad sa njim. Trenutak koji sam propustila.

3.

Na fotografiji na kojoj se najduže zadržavam – nemam glavu. Tako me je fotografisao rođak iz Pule kod kojeg smo odseli tokom letovanja. Nosio je naočari sa najdebljim staklima koja sam ikad videla, pitala sam se kako izgleda svet gledan kroz njih. Delovalo mi je kao da se njegove oči uvlače u lobanju. Bilo je teško pogledati u to lice, a ne poći za njegovim očima, upornim, netrepćućim pogledom koji ga je navodio da žmirka.

Rođak je voleo da pravi fotografije ili je to, možda, smatrao obavezom domaćina. Moguće je i da se samo zaklanjao iza aparata, podizao branu od još par sočiva između nas i njega. Tokom dve nedelje nije se odvajao od našeg porodičnog idiota i gotovo sve snimke koje imamo sa letovanja napravio je on.

Kada smo po povratku kući razvili film, na svakom snimku bar jednom od nas nedostajala je glava.

„Tvoja je i inače uvek u oblacima“, rekla je majka.

4.

Tri i deset. Sestra i ja brišemo sa lica karmin i rumenilo nakvašenim toalet-papirom. Ona stoji na ivici kade kako bi mogla da vidi svoj odraz u ogledalu. Ja se propinjem na prste, bosonoga na hladnoj šahovskoj tabli podnih pločica.

Poznajemo odjek majčinih potpetica kroz hodnik zgrade. Prvi otkucaj dopire sa odmorista iznad stepenica na našem spratu. Čuje se nejasno, meko pada u naše ušne školjke kao u gužvicu vate. Gledamo se u oči, čekamo sledeći otkucaj. Oslušujemo grudima. Sestrino lice je napeto od želje da me preduhitri u prepoznavanju. Treba biti sasvim siguran. Greška je potpuni poraz, izdaja majke.

Za prvim odjekom, ostali jure kao prosute perle: sve brže, sve bliže, sve neizbežnije. Otirač naglo guta poslednji, najjači ton. U grudima, tamo gde je očekivan zvuk, otvara se ponor koji ga je progutao. Nelagodan kao preskočen otkucaj srca.

Otvaramo pre nego što majka pozvoni. Brzo odlažemo kese sa namirnicama da bismo što pre stale na vrata spavaće sobe.

Ona ne voli da je gledamo dok se presvlači. Žuri. Stižemo da vidimo steznik sa dugim nogavicama smežuran oko njenih stopala. Brazde na bokovima liče na trag rastopljenog voska. Niz teške oblice butina sliva se kombinezon. Zgrudvano jastuče stomaka i dve leprije sa mrkim novčićima pri dnu kratko se ocrtavaju pred našim očima. Sve vrlo brzo prekrije zavesa tamne somotne haljine na preklop, teške i čvrsto vezane.

„Šta toliko gledate?“, dobacuje nam, idući ka kupatilu.

5.

Moje telo je najviše u razredu, više od tela dečaka koji mi se sviđa. U zboru, na časovima fizičkog, on stoji desno od mene. Čas počinje prozivkom. Razdvajaju nas u dve ekipe, po sistemu prvi-drugi. Predvodim prvu ekipu, on drugu. Sva nadmetanja počinju njegovim i mojim utrivanjem. To njegovoj ekipi uvek obezbedi prednost. Nastavnica fizičkog se ne miri s tim da se od mog tela ne može dobiti više.

„Pogledaj kolike su ti noge! Pruži ih malo!“, ponavlja mi na svakom času. „I ispravi se, ispravi!“, dodaje, jer se povijam da bih bila niža od onog dečaka.

Trčim svim srcem, ali, kao u snovima, noge me ne slušaju. Ostaju negde iza glave.

6.

Jedno vreme, telo me izlaže užasnim neprijatnostima.

Naglo mi rastu grudi, areole otiču i svrbe kao ujedi komaraca. Nemoguće ih je sakriti, štrče ispod svake majice, mada nosim za dva broja veće.

„Ispravi se, dete!“, dobacuje mi otac po nekoliko puta na dan obavezno me pljeskajući dlanom po leđima. Majka mi kupuje brusthaltere nežne kao pena, ne štedi na njima, a ja nisam sigurna da li mi je bolje da ih nosim ili ne nosim. Dečaci koriste gužvu, dok se tiskamo da uđemo u učionicu, da na brzinu stisnu moje bolne izbočine ili da, kao pračku, nategnu bretelu mog brusthaltera i naglo je puste.

Otac je u dva-tri navrata istupio sa predlogom da krenem na košarku. „Šteta, ima visinu. Košarka bi je ispravila.“

Majka nije htela ni da čuje: „I ovako je previsoka, samo joj još fale mišići.“

Oboje su bili niskog rasta, rodbina se čudila na koga sam toliko izrasla.

Da je mene neko pitao, najviše bi mi odgovaralo da budem – bez tela.

7.

U svlačionicu ulazim prva, kako bih zauzela najudaljeniji ćošak. Zatim dugo prekopavam po torbi sa opremom, sve dok se prostorija ne napuni devojkama iz odeljenja. One odmah počinju da se svlače, slobodnim, lakim pokretima. Otkrivaju kožu, pokazuju posekotine od brijanja na glatkim potkolenicama, odugovlače u gaćicama i brusevima. Ne baš svaka. Ima još onih koje se tiskaju po ćoškovima, kao ja. Onda Mirela ili Saška, obavezno jedna od njih, zapjevaju pesmu koja se tih dana vrti na radiju, a druga prihvata. Moje srce se krši kao leptir u staklenoj kugli lusteru. Iz sve snage pevam sa njima – ne pustivši ni glasa. Pokušavam dva-tri puta poluglasno, ali ton koji izlazi iz mene zvuči strano, obezbojeno, nepodnošljivo tuđe.

Spolja ništa nije kao unutra.

8.

Jednom se Mirela opružila na klupi svlačionice, Saška je legla na stomak u produžetku. Lica su im se našla jedno nad drugim, kao peščani sat. Vidite nas, uzviknula je Saška i hitro spustila usne na Mirelina napućena usta.

Lujke, neko je dobacio. Njih dve su se zadovoljno zakikotale i više nikad to nisu ponovile.

Pravile su i druge ludorije. Jednim potezom markera iscrtavale srednjak na zidnim pločicama klozeta, pretrčavale ulicu na crveno pred vrištećim sirenama, hodale po bankini uz reku lepećući rukama po vazduhu, spuštajući stopala kao da su na parteru.

One su umele sa svojim rukama i nogama. Kao da im i te ruke i te noge pripadaju, koliko i čitav svet.

9.

Majka je, kao protivpredlog očevoj košarci, iznela ples. Obrazložila je to kao korisno za držanje tela i eleganciju pokreta. I ja sam to potajno želela, ali sam pristala na časove plesa pretvarajući se da samo želim da udovoljim majci. Time sam udovoljila i ocu, uvek željnom mira u kući.

Nisam bila svesna koliko nade sam polagala u plesnu školu, sve dok se nisam suočila s tim koliko sam netaletovana za ples. Mislila sam da ću brojanjem u sebi, programiranjem pokreta, podređivanjem ritmu, ovladati telom. Nije se dalo. Trudila sam se da bar trapavošću ne bodem oči. Moji koraci su kasnili, dekoncentrisalo me je to što sam pazila da nekog slučajno ne nagazim.

Plesni parovi su formirani tako što je instruktor određivao ko će s kim da se tetura u beskrajnim kruženjima po sali. Najviše je bilo žensko-ženskih parova. Zbog visine, instruktor

mi je redovno dodeljivao muške korake – što je značilo da treba da vodim „partnerku“ kroz ples, a ja nisam umela ni samu sebe da vodim. On sam bi, da bi nam pokazao pokrete, povukao za ruku najbližu devojku i postavio je naspram sebe. Zatim bi njih dvoje izveli usporeno, u savršenom skladu, zadatu igru. I svaki put je izgledalo kao da su sve to ranije uvežbali.

10.

Jednom se desilo i ono što sam priželjkivala. Iako sam se trudila da ćušnem svoje telo u zadnje redove, ruka instruktora se provukla do mene, dohvatila moju ruku i povukla me ispred svih. Telo mi se našlo nasred sale, ispred dvadeset pari očiju, drhtalo je i ubrzano se hladilo.

Instruktor je demonstrirao muške korake, zatim ženske korake. Onda je stao ispred mene i uhvatio me za ruke. Izgovorio je tri rečenice: „Podigni glavu. Gledaj me u oči. Prati.“ I onda se desilo, moje telo je poslušalo.

Zaista smo se vrteli bez greške, pri čemu su mi noge prvi put plesale ženske korake. Pomislila sam kako mora da delujemo skladno i uvežbano. Duž zidova nizala su se ogromna ogledala u kojima smo se vrteli i vrteli. Poželela sam da se zaustavim i posmatram svoje telo umnoženo u tim ogledalima, ali tako da se ono pritom ne zaustavi. Poželela sam da uzletim iznad svih nas, da ga napustim samo na tren kako bih ga videla usklađeno sa bilo čim, sa bilo kim.

I pomislila sam kako će sve prebrzo završiti. I kako se usred tog plesa, samo zbog onoga što ume da izvede sa mojim telom, upravo zaljubljujem u prosedog muškarca sa bradom i jajastim stomakom, za glavu nižeg od mene.

11.

Kada je muzika prestala, instruktor se odmakao, poslovnim tonom rekao *Hvala* i blago mi se naklonio. I to je bilo sve.

Nastavila sam da do kraja početnog tečaja uvežbavam muške korake, iskačem iz ritma i jurim neuhvatljiv pogled instruktora plesa vrišteći na njega neposlušnim, nedokazanim telom *Uzmi mene! Uzmi mene!*, ali više se nije ponovilo.

Bez njega, moje telo ponovo nije umelo ništa.

12.

Posle časova plesa nastupili su časovi depresije. Nabrajala sam sebi šta sve ne mogu sa svojim telom. A telu kao telu – nije falilo ništa. Naprotiv. Poznanice su mi odavale priznanje – ali za ono što nisam osećala kao deo sebe. Ispalo je da je sve to što me je mučilo i činilo nespretnom i nesrećnom u stvari dobro.

Kakvo telo imaš, govore su mi na bazenima. A meni je moje telo pristajalo kao pozajmljen mantil – najradije bih ga zaboravila u tuđem predsoblju. Istina je da sam ga često i ostavljala satima po strani, dok sam išla na svoje jalove ekskurzije duha u kojima sam zamišljala da sam neko drugi. Neko ko bi umeo da nosi moje telo, da ga vodi, vlada njime.

Neko koga bi ono slušalo, ko bi ga prekrio laganom tkaninom, upisao na latino-plesove, ko bi ga prepustio nekom drugom telu koje bi umelo s njim... Neko kao *Žena iz frizerskog salona*.

13.

Ona sedi u stolici za friziranje, leđima okrenuta salonskom ogledalu. Obučena je u le-pršavu cvetnu haljinu od poluprovidnog materijala. Iz karnera pri dnu izviruju njene crvene elegantne cipele, desna samo vrhom dodiruje pod. Tim vrhom *Žena* odguruje čitavu stolicu i svoje telo u njoj. Stolica se okreće čas na jednu, čas na drugu stranu, kao masivno zvono koje se zaustavlja tik nakon što se oglasi, i zaljulja se nazad.

Lepet lepeze, glatkost podlaktice, držanje vrata i balansiranje ogromnim telom pomoću vrha cipele – gracioznost labuda. Stolica u kojoj sedi puna je njenog tela. *Ona* je puna svog tela.

Pošto izađe iz salona, ostajem uz izlog i dugo gledam za njom.

Najveće žensko telo koje sam ikad videla lebdi niz ulicu.

14.

Hop, hop!, kažem svom telu. *Požuri!* I krećem preko pruge. Odjednom, desna noga zapinje. Kao da je bila vezana nevidljivim koncem čiji je slobodan kraj neko naglo zategao. Čitavo moje telo položilo se preko nasipa. Čelo se zaustavilo iznad hladne šine.

Upirem dlanovima u oštro kamenje, pokušavam da se podignem.

Probija se prvi pisak voza, prodorna panična strela odapeta u polumrak. Telo me ne sluša. Bliža šina seva bolom u moju levu natkolenicu, parališe mi čitavu nogu. Kao da je bol virus koji je oduvek bio tu, pritajen u nekoj nebitnoj ćeliji, strpljivi žižak u drvetu.

Stežem zube, pokušavam da prebacim svu težinu na desno koleno.

Drugi pisak.

Da li je moguće, muca nemoćna glava, da ovako glupo umrem.

Treći pisak.

Udišem, zahvatam od sveta ono što može u tom trenutku da mi pruži – pluća puna vazduha. Ne mogu da se uspravim, nema ni vremena za to. Bauljam preko nasipa.

Dok sedim s druge strane pruge, moje telo je kredenac pun staklenih čaša koje cvokću u zaglušujućem tutnju.

15.

Mi ne napuštamo telo, telo nas napušta, zar ne? Samo umišljamo da ga pokreće naša volja, naša misao. Bol u ruci je naš, ruka nije naša...

Ležim na stolu, tvrdom kao položena vrata. Kucaj i otvoriće ti se...

Vrata sam kroz koja stalno neko prolazi, ulazi ili izlazi.

Kažu da spustim glavu, da se ne uzdižem na laktove i da dišem. Znači, nema potrebe da gledam šta se događa, sve se to odigrava nezavisno od mene. Samo bol je moj. Sila prirode je obuzela ovo telo, koje nikad nije bilo moje, samo je zabluda o tome da mi pripada bila moja.

Čekam da sila istera svoje, da se odvoji deo tela i da mi se ostatak vrati.

Više me ništa neće ubediti da je ovo telo moje. Ono upravo živi svoj život, oduvek u dosluhu sa ovom silom, koja bi mogla da učini i to da telo zalebdi nad vratima.

16.

Hvatam rukom prvo za šta bih se mogla zadržati. „Ne“, kaže babica, „Ostaće mi modrica, uhvati ovde.“ Ona vodi *moju* ruku do članka na *mojoj* nozi. Moja ruka, moja noga, moje modrice... Još jedan kovitlac bola. Puca zemljina kora, puca zemlja pod korom.

Zemlja smo koja rađa, ništa više. Naša tela nisu naša. Naša tela nikad nisu ni bila naša, predviđena za rađanje, predodređena tom praznom sobom u nama.

Sopstvena soba je u utrobi svoje majke. A mi sve smo – hodajuće prazne sobe.

17.

Svemir je hladan i ravnodušan. Dve sestre kruže oko mene, kao sateliti. Telo jedne od njih obučeno je u belu majicu sa razvučenim znakom Crvenog krsta preko ogromnih grudi: dobrovoljni davalac krvi. Kome je ona dala krv iz ovog tela, iz ove ruke, koju malopre nije htela da mi da? Ili je ona samo nosilac majice, nosilac ruke, nosilac krvi?

Još jednom sila okreće zamajac i kad pomišljam da nešto negde mora pući – staklo na prozoru ili neka kost koju zovem svojom – bol najednom prestaje. Sila je pokazala moć, povlači se naglo kao oluja. Zemlja više ne izgleda isto, stene su se pomerile. Atomi mene, razvejani okolo, polako mi se vraćaju, tvore me.

Opredmećujem se.

18.

Novostvoreni svet oglašava se vrištanjem. Okupan je, povijen u belo, čvrsto uvezan da ne uplaši sebe mahanjem sopstvenih ruku. Mali novi svet zna da to nisu njegove ruke, zato bi ih se i uplašio. Posle će to zaboraviti, prisvojiće telo koje mu je dodeljeno...

Bol je prošao, slegao se. Lutam po praznoj sobi. Gledam telo mog tela.

Telo je to pruženo u budućnost – koja se udaljava od mene.